

Fejezetek a Szabadon, játékosan, örömmel című kiadványunkból (2. rész)

NAGYOBBAK LETTÜNK!

Ősszel, óvodakezdekskor régi óvodásaink esetében is elsődleges az érzelmi biztonság megteremtése.

Nagyobb gyerekeink túlnyomó többsége alig, vagy egyáltalán nem járt óvodába a nyáron, s bizony a sok hetes kiesés még a már megszokott környezetben is elbizonytalaníthatja az oda visszatérő gyereket! Nagyon fontos, hogy mindenki egyként érezze, hogy személy szerint neki, az ő újbóli megjelenésének örülünk! Már ismerős - de oly régen használt - szekrénye rejtsen valami Neki szóló meglepetést, apró ajándékot! Öleljük át, váltsunk néhány személyes szót, mesélhessen, mi történt vele?

Csoportszobájuk várja őket a megszokott otthonossággal (persze alaposan kitakarítva, rendbe téve, az asztalon virággal, a falakon esetleg új dekorációval, stb.).

Sok olyan óvoda van, ahol a csoportok évről-évre új terembe költöznek - ez nagy változás, hagyjunk időt a gyerekeknek a rácsodálkozásra, ismerjék meg, érezzék sajátjuknak minél előbb! Vegyük birtokba örömteli büszkeséggel új birodalmunkat: nagyobbak, komolyabbak, felelősségteljesebbek lettünk - ezért beköltöztünk a "nagyobbak" megszokott helyére.

Van, ahol objektív okok kényszerítenek erre az évről-évre visszatérő költözködésre: pl. az óvodaépületben van egy kisebb méretű terem, ami a mindenkori kicsik szobája, vagy emelet, ahová mégiscsak a nagyobbak közlekednek könnyebben a lépcsőn le-, és fel, stb.

Sokhelyütt azonban elsősorban a szokások tartják fenn ezt a rendszert, s némiképp - valljuk be - talán a lustaság, a megszokás is. Megfontolásuk sokszor az, hogy így a kicsik és a nagyok játéka, bútorai egyhelyben maradnak, nem kell hurcolkodni, a gyerekeket visszük a tárgyakhoz!

Tapasztalataink szerint azonban rengeteg felesleges feszültséget rejt magában ez a “költöző rendszer”, s általában épp az alapelgondolásnak nem képes megfelelni! Egyrészt mindannyian másra vagyunk “háklisak”, máshogy vigyázunk a berendezési tárgyak, játékok. stb. épségére. Másrészt nem született még olyan óvónő a földre, ki ne lenne “hőrcsög természettel” megáldva (vagy megverve?), s amit szorgosan készítgetett, gyűjtögetett az évek folyamán (képanyag, terítők, babaruhák, barkács anyagok, könyvek, játékok, dísz tárgyak) azt viszi magával, cipeli évről-évre egyik teremből a másikba, - mint egy ószeres - el nem hagyná semmi pénzért! S kezdődik az év eleji huzavona: mi az, ami tagadhatatlanul az övé, mi az, ami a csoportszoba berendezését képezi? Pl. egy általa hímzett terítőt vigyen el akkor is, ha az új szobája tele van terítőkkal, s ez nem is illik közénk, vagy hagyja itt, s aztán szemlélje fájó szívvel, ahogy “mások” lerongyolják?

Nem csak az ilyen okból kipattanó viták kerülhetők el azzal, ha mindenki marad a megszokott termében - ha ez objektíve lehetséges - hanem a gyerekek számára is otthonosabb, meggyőzőbb ez a helyzet! Ha óvodai életét egy “otthonban”, annak megszokott környezetében töltheti - ez éppoly megnyugtató, biztonságérzetet sugalló, mint ha a körülötte élő felnőttek sem változnak!

Természetesen vannak elsősorban kicsiknek célszerű gyakorló játékok, eszközök, esetleg kisebb méretű asztalok, székek, ágyak, stb.! Ettől a pár darabtól mindenki érthető

módon könnyebben megválnak, ezeket a nyár folyamán könnyedén át lehet vinni egyik teremből a másikba! Ebbe a munkába a bent lévő gyerekek is boldogan bekapcsolódnak, s mégsem kell az egész életünket évről-évre a hátunkon hurcolni, átrendezni, újra igazítani!

Sokkal nagyobb gonddal törődünk mi is azzal a környezettel, amelynek minden bevert szöge évekig a mi életünk részét is képezi majd, de a szülők végképpen akkor beszélhetők rá némi társadalmi munkára, ha tudják: annak eredményét saját gyerekük sokáig élvezni fogja!

Célszerű persze a megszokott termet is mindig kicsit átrendezni a növekvő gyerekek igényeinek megfelelően!

1. LEHETŐSÉG: A MEGFELELŐ ÉLETTÉR ÁTALAKÍTÁSA, DÍSZÍTÉSE

(Több napos, akár több hetes tevékenység is lehet!) Közösen újra rendezzük a csoportszobát. Együtt tervezgetve a gyerekekkel átrendezzük a bútorokat, dekoráljuk a termet. Komolyabb barkács sarkot alakítunk ki pl., hiszen a későbbiekben egyre részletesebbé váló szerepjátékaikhoz maguk készíthetik el a szükséges eszközöket.

Új szokások bevezetésével is fokozhatjuk önállóságukat, ezek mindig épüljenek rá a már meglévő és jól működő csoport hagyományokra és szokásokra!

- Munka közben természetes módon dalolhatunk, dudorászhatunk, verselhetünk - mindeközben észrevétlenül átismételhetjük a régebben tanult ismereteket. Közben tapsolhatunk, dobolhatunk, egy villanásnyi időre meg is állhatunk a munkában, s akár táncra is perdülhetünk!

- Jóízű beszélgetéseket folytathatunk a nyárról, a külön töltött időszakról.
- Matematikai tapasztalatokat szerezhethetünk: a díszítések helyének megtervezése, a díszek elhelyezése során. Mérések, területek, magasságok és szélességek összehasonlítása, a terek ritmikus kitöltése, szimmetria, egyenlőségek, több, kevesebb, ugyanannyi, előtt, mögött, fölött, fent, lent, alacsonyabb, magasabb, stb., stb. a spontán lehetőségek végtelen sora adódik! A lehetőségek kihasználásának egyetlen feltétele van, hogy a mi tapintatos irányításunkkal ugyan, de mégiscsak elsődlegesen a gyerekek csináljanak meg mindent, amit csak képesek!

2. LEHETŐSÉG: EMLÉKEZÉS KISEBB ÖNMAGUNKRA

Megnézhetünk előző éveinkben készült videó felvételeket - egyre inkább adódhat ilyen lehetőségünk, hiszen ha mi nem is, a szülők sokszor videóznak. Ha ilyen lehetőség még sincs, a gyerekek hozzanak otthonról fényképeket önmagukról, de elővehetjük az óvodai csoportképeket is.

Megnézzük, ki milyen volt kisebb korában, tükör előtt mai önmagukat összehasonlíthatják a régi fényképekkel.

Emlékeket, közös élményeinket is felidézhetjük. Nagyon szeretik a gyerekek - és meghitté, otthonossá teszi a hangulatot - ha mesélünk róluk: ki milyen volt, mikor először jött óvodába, ő is sírt esetleg, mint a mostani, szomszédos kiscsoportosok, felidézük egy-egy jópofa mondásukat (ezeket az országban sokan gyűjtik), stb. Ezzel előkészítjük hangulatilag a kiscsoportosokkal történő találkozást!

3. LEHETŐSÉG: AHOGY NÖVEKEDTÜNK - JÁTÉKOK

“Találd ki!” játék

Egy nagycsoportos gyerek kiscsoportos testvérét vendégségbe hívjuk. Összemérjük a magasságukat. Nagyobb és kisebb ruhadarabjaikból ki kell találni, hogy melyiküké lehet - esetleg csukott szemmel is, megfelelő összehasonlításokat téve. (Környezetismereti és matematikai ismeretek)

“Mi változott meg rajtam?” játék

A gyerekek egyéni fényképeik alapján fedezik fel a változást külsejükben (arc, hajhossz, magasság, stb. változása). Percepció fejlesztés, különböző alakok, formák, méretek ... felismerése.

“Rakd sorba!” játék

Bölcsődés, óvodás, iskolás, felnőtt, nagyszülős képek, vagy szemléltető figurák sorba rendezése nagyság és életkor szerint. (Kombinálhatjuk a “Mi változott meg?” játékkal: csukjátok be a szemeteket, valamit felcserélek, ki jön rá, mit?) Összeköthetjük mindezt az első “Család” témakörrel is: otthonról hozott család képeket rakosgatva a saját és egymás családjában élők rendezgetése kor, nagyság szerint. Ki az idősebb, ki a fiatalabb? (Lehetőleg ne nagy tömegben dolgozzunk, hogy mindenki a saját, otthonról hozott képeiben merülhessen el - de többször is vegyük elő, esetleg készítsünk tablót, mely előtt meg - megállhatunk!) Percepció fejlesztés, vizuális időrendiség felismerése.

Egy ilyen foglalkoztatás sorozat nagyon jó alaphangulatot teremt ahhoz, hogy a kicsiket meghívjuk vendégségbe!

4. LEHETŐSÉG: VENDÉGSÉGBE VÁRJUK A KICSIKET

Jöhetnek közös reggelire, amit a gyerekekkel együtt készíthetünk el. Tudatosítsuk a vendéglátás alapszabályait: a vendégeket köszönteni illik, és helyet kínálni - legjobb ez esetben, ha kézenfogva leültetik őket székekre, szőnyegre. Ehhez természetesen fel kell készülni: helyet kell teremteni! Beszéljük meg előre, hová lenne célszerű leültetni őket? Ha a vendégek hoznak valamit, azt illik megköszönni, megcsodálni, örülni neki - így válik az ajándékozás örömmé! A vendéglátók megkínálják a vendégeket, ők csak utána fogyasztanak. Elrakodnak a vendégek után, hacsak azok fel nem kínálják segítségüket. (Fel fogják ajánlani.) A vendéglátók kötelessége a vendégek szórakoztatásáról is gondoskodni - ezért beszéljük meg, mit fogunk együtt csinálni? (Játsszunk-e, vagy inkább meséljünk, énekeljünk, körjátékozzunk-e?)

Hívjuk fel a figyelmüket arra a tényre, hogy nem csak egyszerűen vendégek jönnek hozzánk, hanem kicsik, akik még csak rövid ideje járnak óvodába! Így a nagyobbak megerősödnek öntudatukban, s együttjátzás közben szokásokat, szabályokat is átörökíthetnek (kérem, köszönöm, tedd a helyére, ne dobáld, stb.) Eközben tapasztalatot szereznek az egymással törődéssel kapcsolatban, s indíttatást kapnak arra, hogy maguktól észrevegyék a kisebbek problémáit, s kéretlenül is segítségükre siessenek adott esetben. Felébredhet a “védelmező ösztön”!

Nagy csoportban már feltétlenül a gyerekek lássák vendégül a kicsiket, nekik kelljen mindent elboronálniuk! A kicsiket természetesen fokozottabban képviseli az óvó néni, s példát mutat. A nagyobbak azonban már legalább két évig élvezhették példánkat, mostanra ezek a dolgok váljanak az ő ügyükké, mert ha mindig csak a két óvó néni rendezi az “udvariassági ügyeket”, akkor ez példa ugyan, de a gyerek mégis “kívül reked”, külső megfigyelő marad. Akkor válik igazán szocializáló élménnyé ez az egész, ha módja van az önálló, cselekvő tapasztalatszerzésre. Mennyire más az, ha ő a barátjával sugdolódik, s közben “háttér zajként” egy kicsi sírni kezd - oda sem fog figyelni igazán, hiszen majd az óvó nénik elrendezik! - mint ha az a kicsi kezd sírni, akinek éppen ő fogta meg a kezét - kezét-lábát törí majd, hogy megvigasztalja, s ez bizony az Ő ügye marad akkor is, ha végül is az óvó nénik sietnek a segítségére!

Vegyes csoportban természetes módon részt vesznek a nagyok a kicsik fogadásában, és apró gondjaik megoldásában segítséget nyújthatnak. Pl. a közös öltözőben alkalmazkodnak a kicsikhez, gondozási feladatokban figyeljenek a kicsikre, vegyék észre, ha azok segítségre szorulnak, az udvarról bekísérhetik a kicsiket, stb. Vigyázat! Soha ne legyen ez a feladat teher, inkább csak azt várjuk el, hogy a természetesen adódó helyzetek mellett ne menjenek el közömbösen, de ne váljon mindez állandó munkafeladattá!